

VALL-LLOSERA I TARRÉS, Jordi., *La moneda del Regne de Nàpols sota sobirania de la Corona Catalano-Aragonesa (1421-1423/1436-1516) i de la nova dinastia troncal napolitana (1458-1501)*, Girona, 2016.

L'aparició d'una monografia de gran format i de 460 pàgines sobre l'etapa medieval de la seca de Nàpols en l'etapa catalano-aragonesa ha estat una agradable sorpresa per a la major part dels numismàtics. En primera instància, hi hauran pogut constatar una acurada impressió i abundància de làmines en color, tant de monedes com d'elements històrics de context. En segon lloc, potser ens hauríem de remuntar l'eixut (és a dir, sense teoria ni documentació) però ben realitzat Spahr per a Sicília del 1982 (segona edició), al també eixut i amb prou defectes (només la seca de Nàpols, pesos "teòrics" i no reals, descripcions incompletes) de Panutti/Riccio del 1984 o al més ben realitzat de tots, el d'A. M. Balaguer del 1999 per a la moneda senyorial catalana, per a trobar algun altre estudi sectorial medieval de la Corona Catalano-Aragonesa amb una certa ambició.

Han passat, doncs, uns quants anys i, si bé és cert que sovint hem criticat les visions "provincialistes" a l'hora d'estudiar la nostra numismàtica, sempre ho hem dit per als casos de manca d'una visió de conjunt, sense negar pas la necessitat dels treballs sectorials, que són elements imprescindibles per a poder acabar fent un treball de síntesi amb garanties. El que no podem fer és parlar de Nàpols, per exemple, sense saber què és el que passa a Catalunya o a Mallorca, que formen part del mateix estat.

El treball de Vall-llosera ha estat fet amb il·lusió, una actitud perfectament explicable davant l'alt nivell artístic de la sèrie napolitana que el mateix Panutti va qualificar del "sécolo di grande arte". Però darrera de la il·lusió hi ha posat una quantitat ingent de treball. Començant per la bibliografia específicament numismàtica, ja ens trobem amb 180 treballs, acompanyada encara d'una altra de context de 57 entrades més. Immediatament, veiem que l'autor no s'ha limitat a sortir del pas o a fer un simple catàleg, sinó que s'hi ha implicat a fons. Cal dir que la numismàtica de Nàpols ens obliga a aquesta recerca tan àmplia perquè abundin els treballs parcials, molts d'ells de gran vàlua, però que manquen les obres de síntesi, especialment les que no es limiten a catalogar sinó que fan un tractament raonat. Aquesta dispersió de treballs comença ja a finals del s. XIX amb la rica escola de l'equip dels Sambon, Cagiati, Lazzari i d'altres i del *Circolo Numismatico Napoletano* i, després d'un llarg parèntesi amb pocs estudiosos, ha reprès ara amb força amb els Barbieri, Giuliani, Perfetto, Fabrizio, Rauso... i la llista, per sort, es va fent llarga.

Pel que fa a l'estudi del material, l'autor tampoc no hi ha estalviat res: 42 col·leccions públiques o privades, 57 portals d'internet i un contacte intens i permanent amb tots els estudiosos, col·leccionistes i comerciants. Tenim, doncs, unes

bones bases i això es fa evident quan veiem peces raríssimes, algunes d'elles només vistes en dibuix, ara reproduïdes en fotografia i en diversos exemplars. O amb les innombrables varietats inèdites, tant en marques com en tipologia.

En encarar el treball interpretatiu, l'autor tampoc no s'ha quedat a mig camí. Ha enfocat decididament el difícil tema dels mestres de seca i les seves marques i, després d'una àmplia recopilació de les diferents opinions, s'ha arriscat a aplicar el seu propi criteri. Tampoc no ha defugit altres temes compromesos, com el tema de les medalles-moneda, i ha sabut prescindir, en la major part dels casos, d'aventures sense horitzó, com les varietats de llegenda, que ja sabem que no segueixen normes precises. Per contra, ha fet un treball molt acurat pel que fa, no tant sols a les marques, sinó als elements iconogràfics, que sovint aporten dades de cronologia i ordenació.

Ja es veu, doncs, que s'ha realitzat un gran avanç en tots els ordres i que des d'ara tenim un nou treball de síntesi i una obra de referència. Perquè a l'hora d'interpretar, moment delicat quan la feina de base ha estat feta, hem vist que ha sabut aplicar bons criteris. Això és essencial si no volem malmetre tota la feina de base. Cal felicitar, doncs, l'autor i recomanar a tots els numismàtics una nova obra que ja és una fita de la numismàtica catalana.

M. de Crusafont

MODERN I CONTEMPORANI

SANAHUJA, X. / JARABO, I., "Las emisiones de medios reales de plata en Sevilla bajo Carlos II. Tres tipos inéditos (1680-1683)", *Numisma* 259, Madrid, 2016, p. 193-202.

Els autors presenten tres tipus monetaris inèdits del regne de Castella, de la seca de Sevilla, encunyats entre 1680 y 1683, durant els primers anys de la reforma iniciada a mitjan regnat de Carles II per a estabilitzar la moneda de billó i reduir el sobrepreu de la moneda de plata castellana. Es tracta d'un mig ral amb el monograma inèdit de CAROLVS, un altre amb les lletres RX com a element central del camp de l'anvers, i un escut d'or batut reaprofitant els encunys del primer tipus descrit de mig ral. Aquests nous mitjos rals identificats es corresponen encara amb el sistema antic de plata forta establert metrològicament per la pragmàtica de Medina del Campo (1497) i tipològica pel decret de la Nueva Estampa (1566), i no pas amb el nou sistema de plata lleugera introduït a Castella a partir de 1686.

ANS